

Ք Ս Ա Ն Ե Օ Թ Ե Ր Ո Ր Դ Ս Ա Ր Ի

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվան 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միջին խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ, Редакция „Мшакъ“.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.

Տ է Լ Է Ք օ ն Ն 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և ուսուրբից)

Յարտադրութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յարտադրութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ.

Տ է Լ Է Ք օ ն Ն 253.

Հ Ի Մ Ն Ա Կ Ի Ի Գ Ի Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ի

ԲԱՅՎԱԾ Է ԿԵՍ ՏԱՐՎԱՅ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

«Մշակի» վեց ամսվայ գինն է, յուլիսի 1-ից մինչև տարվայ վերջը ՎՅՅ ռուբլի. մէկ ամսվայը—մէկ ռուբլի: Ամբողջ տարեկան գինը պէտք է վճարեն կես տարվայ համար 3 դուրսը, եւ րօպայի բաժանորդները—16 ֆրանկ:

Կայտարարութեան ուրիշ քաղաքներէ «ՄՇԱԿԻ» գրվող համար, և առհասարակ նամակներ և քարտեր ուղարկելիս, պէտք է գիտնել հետեւեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакция „МШАКЪ“; իսկ արտասահմանից՝ ТИФЛИС, Rédaction du journal arménien „MSCHAK“:

Յարտադրութիւններ ընդունվում են ըստ լեզուներիով:

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ն Չ Է Լ Է Գ Ո Ւ Ն Վ Ո Ւ Մ

ԲՈՎԱՆԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Արդարադատութեան զարգացումը.— Ներքին Տեսչութիւն. Մամուլ. Նամակ Երևանից. Նամակ Խմբագրութեան. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.—ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.—ՀՆԱՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՐԱՔԱՐԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Խնդիրներ շուրջը:

ԱՐԳԱՐԱԳԱՏՈՒԹԵԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

«Մշակի» երէկվայ համարի հեռագիրներից մեր ընթերցողները տեղեկացան, որ թագաւոր Կայսրը առանձին հրովարտական շնորհակալութիւն է յայտնում արդարադատութեան միջնորդ Մուրադիբեկին և ամբողջ դատաստանական կազմին: Մուրադիբեկի օրով դատաստանական վերաւանորոգութիւններն ցանցը տարածվեց ամբողջ կայսրութեան բոլոր մասերում և այդպիսով կազմվեց դատաստանական բարեկարգութեան հիմնական այն հողը, որի վրա պէտք է առաջ գնայ արդարադատութեան կանոնաւոր զարգացումը: Նոյն միջնորդի անմիջական հսկողութեան տակ կատարվեց ուսուցիչ օրհնագրերի հիմնական վերաբնակումը և զանազան ժամանակներում հրատարակված կարգադրութիւնները ամբողջացրվեցին մի սխեմայով կազմված օրհնագրի մէջ: Հին, սահմանափակ, գաղտնի դատավարութեանը փոխարինեց ամեն տեղ հրատարակական դատավարութիւնը, որ զանազան հսկողութեան տակ և որը արձանագրվում է մամուլի հաշուետուութեան մէջ մանրամասն կերպով: Դատավարութեան կանոնաւորումը Ռուսաստանի վերջին տասնէակն արդիւնների ամենախոշոր և ամենաէական ռեֆորմներից մէկն է, որ ունեցաւ ոչ միայն մեծ բարոյական հետեւանքներ հասարակութեան համար, այլ և տուեց զորոնական ահազին օգուտներ: Բէֆօրմի բարեփոխումը մեծ չափով օգտվել է և Կովկասը, որ բազմաթիւ դարերի ընթացքում զրկվել էր արդարադատութեան հեղինակաւոր ձայնից և երթարկված էր անիա-

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Խ Ն Կ Ի Ր Ն Ե Ր Ի Ծ Ո Ւ Ր Զ Ը

(Նամակներ Քաղաքից)

Թաւրիզի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեան երկու գործը

Ձեր ընթերցողները պէտք է ներողամիտ լինեն, եթէ մեզ թող ենք տալիս այս անգամ լրագրից ներսից իրանց գուցէ քիչ հետաքրքրող խնդիրներով: Մենք ստիպված ենք, որովհետև այդ խնդիրները ունեն հասարակական քննարկութիւն: Անհրաժեշտ է դրանցով զբաղվել: Մեր առաջին յօդուածից դուրս տեսաք, որ մենք յարգանքով ենք վերաբերվում Քաղաքի Հայուհեաց Բարեգործական ընկերութեանը, որ մենք նրա արդարութեան ու զարգացման ցանկացող ենք. բայց այս հանգամանքը երբէք չէ կարող մեզ արգելել լինել ընդհանուր նրա վարչութեան այնպիսի գործերը, որոնք անտակառու վնասակար են: Գուցէ մեր նամակը կը վերաբերէ մի քանի յարգելի խնդիրներին, բայց ինչ կարող ենք անել, մենք մեր պարտքն ենք կատարում:

Վերջինից ընկերութիւնը եօթը տարի է ինչ գործերն ունի: Սկզբում նա շատ աննշան էր. հազիւ մի տասնեակ անդամուհիներ ունէր և միայն զբաղվում էր մի քանի ջրաւոր աշակերտութիւններին օգնելու գործով: Ժամանակի ընթացքում ընկերութիւնը աճեց, զարգացաւ և այս վերջին տարիներս, մասնաւոր երբ թիւրքաց չայտատանից սկսվեց զբաղվել, նրա գործունէութեան ասպարէզը բացահայտու:

Դուք գիտէք, որ ընկերութիւնը ունի մանկական պարտէզ, արհեստանոց, ուր սովորում են

կան կամայականութեան և կատարեալ անորիւնութեան ճնշումներին:

Ճիշդ է, դեռ դատարանը չէ ստացել Կովկասում իր վերջնական կազմակերպութիւնը, դեռ չաւարար կերպով չեն լուծված թարգմանների ղեղձումների բառնալու հարցը, սուտ վկայութիւնների դէմ էական կերպով մաքաւելու հարցը, կերպուհի հաստատման արդարութեան մտնելու և ուրիշ հարցեր. բայց արդէն վերջնական և անդարձ կերպով որոշված է այն ուղիղ ճանապարհը, որով պէտք է առաջ գնայ դատավարութեան զարգացման գործը կայսրութեան ամբողջ մեծ տարածութեան վրա: Հիմնական զործը կատարված է: Սլոժմ դժուար չէ մանրամասնութիւնները մշակել և գործադրել և այդպիսով ապահովել արդարադատութեան կանոնաւոր զարգացումը անընդհատ կերպով:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Վախճանական թվականների ռեֆորմների շրջանը մի ամբողջ փայլուն ժամանակակից էր կազմում, որով Ռուսաստանը պարծնում է: Ռուսաց նորագոյն պատմութեան այդ փառաւոր էջերը, ինչպէս յայտնի է, ստեղծեց Ալէքսանդր II Կայսրը. նա ցոյց էր տալիս, իսկ նրա ընդունակ, տաղանդաւոր աշխատակիցները կատարում էին: Եւ Ազատարար Կայսրի յաւիտեան անուանալի փառքի հետ կապված կը լինեն այդ աշխատակիցների անունները: Նորբուն մեծաւ զախճանական թվականների պետական մարդկանց այդ փայլուն համատեղութեան վերջին ներկայացուցիչը: Դա պետական խորհրդի անդամ Ս. Պ. Ստարիկին է: «Русскія Вѣд.» լրագրի մէջ պ. Գր. Զ.—եւ մի շատ տաք և գեղեցիկ յօդուած է նուիրել հանգուցեալի յիշատակին: Ինչպէս յայտնի է, Ստարիկինը դատաս-

չէ որ պայմաններին հետ պէտք է փոխվեն և միջոցները:

Պէտք է սկզբունքով ընդունել, որ մարդիկ, որոնք ընդունակ են աշխատանքի, պարտաւոր են աշխատելու, եթէ աշխատանք կայ: Աշխատանքի ընդունակներին օգնել այն դիպուածում, երբ աշխատանք կայ, ոչ միայն բարութիւնն է, ոչ միայն ներքին չէ, այլ և վտանգաւոր է: Ուղղակի պէտք է արգելել, որովհետև արանով մենք ոչ թէ չարիքին դարձան ենք անուամ, այլ չարիքի վրա չարիք տեսնելով, մենք աշխատաւորին սովորեցնում ենք ձրիակերութիւն. սա գործունէութիւնն է, սա չէ նշանակում շինել, այլ քաղաքի, սրանով մենք փչացնում ենք մարդու մէջ ոչ միայն աշխատելու ձգտումը, այլ և ամեն տեսակ եռանդ, ամեն տեսակ բարձր ձգտումներ: Երբ մարդու անարարում է աշխատելուց և ուրիշ զին է քանակում, նա կորցնում է իր մարդկային էական իրաւունքը, նա մի ընկած է, նա պարսպարութիւն է, գործունէութիւնն է: Այդ սրտեղ է տեսնվում, որ հասարակական օրէնքի հիման վրա է, որ հասարակութիւնը դիտակցաբար, ինքնակամ իր գրկում ստուգանէ ցեղեր, փոխանակ աշխատելու, ամեն ճիշ թափելու նրանցից ազատվելու, նրանց ցուրտ շարժելու. չէ որ դրանք, այդ ցեղերը հասարակութեան կանոնաւոր անմասն ու զարգացման ոչ միայն արգել են լինում, այլ և նրա կեանքը թունաւորում, կազմը հիւժում ու աղտոտում են: Միթէ թէ են այնպիսիներ թիւը, որոնք ոչինչ չեն անում, չեն շարժարում, չեն աշխատում, և միայն աշխատատեղի կրճրելու կարգի լրբու տղրուկ ձծում, արհեստաբան են անում նրանց: Այս միջով տարօրինակ չէ—մի կողմից կուել տղրուկների, ցեղերի դէմ, պահանջել, որ աշխատանքի ընդունակ մարդը պարտաւոր է աշխատել, երբ աշխատանք կայ, միւս կողմից ստեղծել ցեղեր,

տանական վերանորոգութիւնների ժամանակ Կովկասում էր ծառայում:

Եթէ կայ մի անուն, որ Կովկասում հաւատարմաբար յարգանքով է արտաստանում ընդհանուր, վրացին, հայը, թուրքը, այդ անունը, իշխան Մ. Ս. Վորոնցովից յետոյ Ստարիկին անունն է, Վորոնցովի, որ դեռ 50 տարի արանից առաջ գտել էր կովկասեան բազմազգ ազգաբնակչութեան սրտերը Ռուսաստանի հետ կապելու գաղտնիք իր մարդասիրութեամբ և դէպի երկրի առանձնաշատութիւնները ունեցած վերաբերմունքով: Որքան էլ մեծ լինի դանազանութիւնը Կովկասեան ամենակարգ փոխաբայ իշխան Վորոնցովի և դատաստանական համետ գործիչ Ստարիկին գործունէութեան և պաշտօնական դիրքի մէջ, բայց նրանց ժողովուրդ է այն, որ երկուսն էլ ուղիղ կերպով հասկանում էին, թէ ինչ պիտի լինի ռուսաց կուլտուրան Կովկասում: Հայրական ինստատար վերաբերմունք դէպի երկրի դանազան ազգութիւնների դարաւոր առանձնաշատութիւնները, որոնք ընդհանուր հայրենիքի համար ոչինչ վտանգ չեն ներկայացնում—այսպէս էր Վորոնցովի սխեմայ, Կովկասի իշխանութեան մի ամենակարգ ներկայացուցիչ սխեմայ:

Ստարիկին նոյնպէս յարգանք էր վայելում մեզ մոտ: 60 թվականների սկզբում նա Քիֆ-լիսի առևտրական դատարանի նախագահ էր: Լինելով լայն հայեացքներ և զարմանալի բարի սրտի տէր մարդ, նա տեղացիների հետ ամենապարզ և արտազին յարաբերութիւններ ունէր: Նոյն իսկ առևտրական դատարանի նախագահի պաշտօնը թողնելուց յետոյ, Քիֆլիսի վաճառականները տանում էին նրա մօտ դանազան գործեր և խնդրում էին, որ նա իր խղճմանքով վճռէ այդ գործերը: Վրա հասաւ դատաստանական ռեֆորմների ժամանակը: Ստարիկին իսկույն առաջարկեց, որ երբեք անհրաժեշտ դատարանը Կովկասում էլ մտցնվի: Ներկայացնելով մի տեղեկագիր, նա նկարագրեց ինչ դատարանների ամբողջ վատութիւնը և ապացուցեց, որ Կովկասում ճշմարիտ արդարադատութիւնը կը մտցնէ երբեք անհրաժեշտ դատարանը: Նրա գլխաւոր առաջարկութիւններից մէկն էլ այն էր, որ ոստիկանական վարչութիւնը դատարանի վրա

և հէց այն դատակարգից, որը իր ամբողջ էութեամբ բողոքում է ցեղերի, պարագիւտների դէմ. կենցիկ ինչ հակասութիւն: Աշխատանքի մէջ ծուլանալուց գուցէ միայն մի մեղմացուցիչ հանգամանք կայ և այդ, երբ աշխատաւոր անաստուած ու անխիղճ կերպով կեղծվում է:

Գարով Ատրպատականում դանուղ գաղթականներին, մենք նոյնը պէտք է անենք: Ժողովրդին չը պէտք է վարձեցնել ձրիակերութեան, դուք դրանով հասարակական յանցանք էք գործում, դուք դրանով փչացնում էք մեր շարքալ ժողովրդին: Պատգներն երևում են: Ինչու համար Սալմաստից գաղթականները պէտք է թողնեն աշխատանքը և տնով-տնով թափվեն Թուրքիա, հակառակ նրանց նպատակը յանձնաժողովի թախանձանքին: Արովհետև լսել են, որ Քաղաքից անհայտ ամեն տեսակ խնամք են տանում և կը տանեն: Եւ վարչութիւնը այնքան բարի է, որ ինքն է հէց որոնում թշուառներին օգնելու... Ինչու համար, ինչ բարոյական իրաւունքով պէտք է օգնել աշխատանքի ղեկըրտեօրներին, դատալիքներին. ինչու չը պէտք էր դրանց զբաղանապէս մերժել: Կեռ բաւական չէ, որ վարչութիւնը աշխատանքից փախչողներին հիւրընկալում, իր հովանաւորութեան տակ է անում, նա միջոց է տալիս վերադառնալու: Սարմատ. և զարմանալի ու տարօրինակ էլ այն է, որ դրանց ճանապարհ գցելուց մէկ թէ երկու օր յետոյ էլ հետագրով փոխադրել և տալիս հարկը թուան: Ներքին կը լինի վարչութեանը, եթէ նա անտեղեկ լինէր. մինչդեռ իրան յայտնի էր դրանց այդ տեղը վարմունքը: Վաղուց, ձեռագիրից արդէն լսվում էին բողոքների թէ վերջ պէտք է տալ այդ անիմաստ ու վնասակար նպատակներին, որովհետև այդ առիթ է տալիս այդ մարդկանց գործից փախչելու: Նոյն իսկ իրանք, վարչութեան անդամուհիները, բանիցս են զանգատվել գաղթականների տեղը վարմունքից. վարչութիւնը քանի-չքանի փաս-

ներ են ստացվել Պետերբուրգից, Կիևից, Թարսից և Բագուից:
 ԽՐԻՍՏԻԱՆԻՒՄ: «N. Telegr. Bureau» լրագրերը լրագրողներն է ստացել յայտնելու, որ «Skaanska Dagbladet» լրագրի հարցում լուրը վիճակի կայսրին և Լուսինի թագաւորի կողմից նամակ գրելու և «Iphigenie» նաւը այցելելու մասին, բոլորովին հարուստ են. թագաւորը այդպիսի ոչ մի բայլ չէ արել:

ՏԱՇԿԵՆՏ: Ամբողջ Ռուսաստանի դառն վշտի լուրը արձագանք գտաւ Տուրքեստանի բոլոր ծայրերում: Սկզբիցիցնեղում աղօթքներ են կատարվում հանդուցեալ թագաւորանոց Յեսարեվիչի հոգու հանգստեան համար. տեղացիների պատգամաւորութիւնները յայտնում են վիշտ, Բուխարայի էմիրից և Խիվայի խանից ստացվել են ցաւակցութեան հեռագիրներ:

ՄՍՍԿՎԱ: Չանազան հիմնարկութիւններում հոգեհանգիստներ կատարվեցին հանդուցեալ թագաւորանոց Յեսարեվիչի համար: Տրանսկական պաշտօնը, ուսուցիչ սպի պատճառով, կրճատեց իր ազգային տոների հանդիսը՝ բաւականաչափով միայն ժամերգութեամբ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Թագաւոր Վայսը հրամայեց պետական գանձարանի դրամարկից բաց թողնել 2,400,000 ռուբլի միանուագ նպատակով զինուորացւորներին վարչութեան թոշակարկին նրա դրամական միջոցները զօրեղացնելու համար:

Հանդուցեալ թագաւորանոց Յեսարեվիչի համար կատարված հոգեհանգիստների մասին հեռագիրներ են ստացվել Տաւրիայից և Մոզրիցից: Կիևի: Այսօր կայացաւ Ռուսաստանի շաքարի գործարաններում ծառայողների համագումար ժողովի առաջին նիստը: Ներկայ էին գործարանների մօտ 100 ներկայացուցիչներ: Նախագահում էր Տոլուկին: Գնումում էին երկու նախագահ՝ փոխարձակ օգնութեան դրամարկի կամ խնայողական դրամարկի հիմնելու մասին: Առաւելութիւն է արված երկրորդ նախագծին: Վաղը կը լինի երկրորդ և վերջին ժողովը:

ՐՕՏՏՕՎ ԳՕՆԻ ՎՐԱ: Երէկ կովկասեան ոչխարաբուծութեան ներկայացուցիչների համաժողովում վճարվեց միջոցառելի կովկասի կառավարչապետի առաջ՝ պաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առնելու տեղացի աւազակախմբերի աւազակութիւնների և սպանութիւնների դէմ: Մասնակցում էին ոչխարաբուծութեան բոլոր աչքի ընկնող ներկայացուցիչները: Միջոցառութեան համար պատգամաւորութիւն է ընտրված:

ԲՈՒԽԱՐԱ: Արտաքին գործերի մինիստրը հեռագրով յանձնարարեց Պետերբուրգի բոսնիական դեսպանին՝ խորին ցաւակցութիւն յայտնել ուսուցիչ կառավարութեանը թագաւորանոց Յեսարեվիչի մահուան առիթով:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 69-րդ արիւստ առաջին փոխաւորութեան №№ սերիաների:

937, 10641, 10307, 16442, 8907, 19043,
10074, 5678, 14265, 7977, 5030, 11881,
1575, 7410, 16865, 5618, 18577, 18725,
12569, 16970, 11282, 10278, 17769, 6783,
7310, 12860, 12656, 7416, 5158, 18421,
11015, 4205, 15272, 7082, 10276, 15834,
242, 11583, 8123, 567, 17452, 4588, 173651(?),
8510, 15553, 2081, 13492, 3013, 15535, 316,
2200, 4831, 124631(?), 8170, 19544, 13889, 14836,
19050, 9442, 17860, 9769, 5266, 3492,
12793, 18152, 18725, 16942, 6656, 1661,
10609, 19638, 12408, 16546, 38853, 6836,
2498, 5975, 9470, 1149, 9704, 6025, 3251,
15352, 9634, 7465, 2883, 7013, 13066,
13592, 17847, 13941, 8050, 10523, 8235,
16127, 1325, 13580, 11585, 10695, 2702,
2711, 9402, 2386, 11238, 7904, 5057, 12880,
692, 7531, 18001, 16565, 8991, 16416,
18013, 12295, 15685, 19845, 12570, 2323,
2061, 19523, 1684, 4646, 8474, 11150, 8465,
11144, 1159, 17014, 18696, 11894, 15081,
1247, 11115, 15206, 13443, 6795, 16465,
15351, 13498, 17010, 2588, 8597, 19021,
14869, 8876, 12879, 12505, 13470, 6341,
11353, 5807, 16295, 16553, 15077, 1569,
6360, 17166, 12136, 16136, 16458, 18557,
9162, 7784, 1291, 3455, 17447, 1456,
5450, 8444, 7070, 4865, 7134, 17574, 17630,
18609, 6097, 1541, 14488, 1937, 9035, 5339,
19251, 3493, 1768, 10242, 16152, 7212,
11048, 10713, 11926, 14771, 5998, 8726,
12922, 555, 6885, 9368, 10953, 4905, 5864,
14428, 7041, 10014, 13963, 6845, 17370,
13156, 4154, 19922, 6375, 15221, 2143,
15665, 15680, 11650, 7181, 11636, 1130,
9341, 16645, 3960, 7462, 10915, 18450,
6246, 12764, 6933, 5302, 5526.

Թաւաղիք՝ ԱՆԿՐՈՒՄԻ ԳԱՆՈՒՄԻ
 Հրատարակչներ՝ ԹԱԳՈՒՆԻ ՏԻԳՐԱՆԵՍՆԻ
 ԽՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՍՏԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՆԻՐԿՈՎԱԾՍԵԱՆ ԵՐԿԱՔՈՒՎԻ

№ 1 գնացքը:		№ 3 գնացքը:	
Բաղուցից դուրս է գալիս 4 ժ. 15 ր.	Գէշ 12 ժ. 20 ր.	Գէշ 12 ժ. 20 ր.	Գէշ 12 ժ. 20 ր.
Թիֆլիս է հասնում առ. 8 ժ. 40 ր.	Եր. 6 ր. 38 ր.	Եր. 6 ր. 38 ր.	Եր. 6 ր. 38 ր.
Թիֆլիսից դուրս է գալիս 9 ր. 10 ր.	Եր. 7 ր. 37 ր.	Եր. 7 ր. 37 ր.	Եր. 7 ր. 37 ր.
Քաղսիւն է հասնում Եր. 8 ր. 32 ր.	առ. 8 ր. 12 ր.	առ. 8 ր. 12 ր.	առ. 8 ր. 12 ր.
№ 2 գնացքը:		№ 4 գնացքը:	
Բաղուցից դուրս է գալիս առ. 9 ժ. 15 ր.	Գէշ 9 ժ. 05 ր.	Գէշ 9 ժ. 05 ր.	Գէշ 9 ժ. 05 ր.
Թիֆլիս է հասնում Եր. 8 ժ. 53 ր.	առ. 9 ր. 45 ր.	առ. 9 ր. 45 ր.	առ. 9 ր. 45 ր.
Թիֆլիսից դուրս է գալիս 9 ր. 23 ր.	Եր. 11 ր. 32 ր.	Եր. 11 ր. 32 ր.	Եր. 11 ր. 32 ր.
Քաղսիւն է հասնում Գեր. 1 ր. 04 ր.	Եր. 6 ր. 15 ր.	Եր. 6 ր. 15 ր.	Եր. 6 ր. 15 ր.

ԲԻՇԿ Գ. Ս. ԳԵՐՅՖԷԼԴ

Մադրեան փողոց, № 5.
 որ մասնագէտ է կաշու, միզաւեռական (եղիտրականութեամբ), վնասարկան և սիֆիլիսի հիւանդութիւնների հիւանդութիւնների վերականգնումը, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻՑ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՆ ԿՆԵՐԱԿՆԵՐԻՆ ԱՄԵՆՈՐ ՍՐ Առաւօտեան 9—12 ժ. Երեկոյան 5—8 ժ. 1—60

ՆՈՐ ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ ՊՍԿԵՐՈՎ

Պ Ո Ւ Շ Կ Ի Ն
 ՍՏ. ԼԻՍՏՆԵՆԻ
 Գիրք 40 կոպ.
 Իմիւր — Типъ издатель, Типографское Общество Издатель Армянскихъ книгъ կամ Tiflis (Russie), Societe de la publication des livres armeniens. ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱՆԻՐԱՄ ԳՐԱՎՈՂՆԵՐԸ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ հրատարակութիւններից ընտրում են 3 Ր. ԳԻՐԳ և վճարում են տարեկան 4 ՎՅ ՐՈՒՐԻ: 1898 թ. տեղեկագիրը և գրքերի ցուցակը ուղարկվում է ցանկացողներին: 1—10

ՀԱՊԱԼԱՍԻ ԶԻԻԹ

(Клоквентный Экспонат)
 Բ. ԿԵՐԵՐԻ ԵՒ ԸՆԿ. ՄՕՍԿՎԱՍԻ
 Ընկերութեան գործարանից: Տախի և բոլորովին պարզ, դիզեյիկ գրքի և հօտի լամպի: Ծախվում է
 ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԵՒ ԲՈՂՈՐ յայտնի վաճառականների մօտ:

ԹԱԻՐԻՉԻ

Մանկական պարտեզի, արհեստանոցի և մասնաւոր ընտանիքի համար պահանջվում են վարժուհիներ:
 Հասցէ՝ Փղր Բեթղեմի փողոց, տուն Մատինեանի, № 3. Օր. Պետրոսեան 4—5

ԲԻՇԿ Գ. Յ. ՂՕԿԻԵԼԵԱՆ

Ընդունում է վնասարկան, ախտական, մորթի և ներքին հիւանդութիւն ունեցողներին՝ Առաւօտեան 9—12 ժամը Երեկոյան 5—7 ժամը
 Գանձակայա փողոց, տուն Մարգարովի, № 31 (Ե. Տ. Ն.) 50—100

ՄԻ ՀՆՅ ՕՐԻՈՐԿ

որ գլխի հայերէն և ռուսերէն, ցանկանում է գանձակայան կամ մի օր և է ուրիշ պաշտօն ունեցող լրանութիւններում:
 Հասցէն թիֆլիս «Մշակի» խմբագրատանը: (Յ. Տ. Ն.) 3—3

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒՆԿԱՆՈՑ
 Բ. ՆԱՌԱՍԱՐԻԵԱՆԻ
 (Կուկրա, Վորոնոյովի արձանի հանդէպ)
 Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:
 Ա. Ռ. Ա. Ռ. Օ. Տ. Ն. Ե. Ր.

Բ. Ա. ՆԱՌԱՍԱՐԻԵԱՆ—11—12 ժ. վերաբուժութեան, վնասարկան (սիֆիլիս) և միզաւեռ. Տ. Կ. Մ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և ներարկան Տ. Զ. Ի. ԲԱՐԱՆԱՍԵԱՆ—11—12 ժ. կանանց հիւանդ. Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ժ. ներքին և ներխայտց Տ. Ա. Գ. ԳՈՒՐԿՈ—1 1/2—2 ժ. ներքին և միւսնական Տ.

ԵՐԿՈՒՆԵՐԸ
 Բ. Ա. ՆԱՌԱՍԱՐԻԵԱՆ—7 1/2—8 ժ.
 Տ. Ի. ԲՈՒԿԻՆԿՈ հիւանդանոցումը քիմիական և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է առնում մէկը, իրի, արեան, կաթի և աղի:

Վճար 50 կ. չքաւորները ձրի: Հաւատարմի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին: Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝ 150—151 Բժշկապետ ՆԱՌԱՍԱՐԻԵԱՆ

Կովկասի ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ

գրադարան-ընթերցարանը
 (Միջին փողոց, տ. Տէր-Ասատուրովի, Աղեղիանեանի յազարդի գլխին), բաց է առաւօտեան ժամը 9—2 և երեկոյան ժամը 5—9: Ստացվում են մայրաքաղաքների և տեղական բոլոր թերթերը: Մուտքը 2 կոպ., ամսով 40 կ. աշակերտներից կէս վճար: 50—50

ԱՍՏՐԱԽԱՆԻ

Հայուհեաց Բաղրութեան ԵՎԱՐՈՒ ԶԵՆԻ-Ի զպրոցի համար հարկաւոր է մի ձեռագործի ուսուցչուհի: Պայմանները մասին տեղեկանալ «Մշակ»-ի խմբագրատանը: 2—5

ԱՌԵՒՏՐԵԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
 ԵՐԿՈՒՆԵՐԻ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
 ՏԱՄՆՈՒԹԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ
 Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հայուհայհներ: Աւարտողները ստանում են ա տ ա ե ս տ ա տ ն ե Ր:
 Աւարտելի աւարկայք սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն, 2) Առևտրական Փութաւորութիւն, 3) Հայուհայհութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Փութաւորութիւն համընթի լրագ, 5) Առևտրական թղթակցութիւն, 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) Գեղարքութիւն, վատ ձեռքի ուղղելը:
 Աւարտը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից: Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնովի բնակարանում, Սօրյակում, Ալեքսանդր Փրիզոնովի տանը № 9, Արգիլեվսկայա և Նազորնայա փողոցների անկիւնում: Երազիրը և կանոնները կարելի է ստանալ ձրի ապէս եղբ. Մովսիսովների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնովի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են՝ Типъ издатель, С. П. Мануэляндю. (Է. Տ.) 5—25

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET Cie

ՅՐԱՆՍՊՈՒՄԱՆ ՆԱՌԱՍԱՐԻԵԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
 Ե. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր և ուղղակի նաւագնացութիւն ՄԱՐՍԷՆԻՑ ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթը մի անգամ,

Սե հակառակը՝ Բաթումից Մարսէլ, մանկով Տրապիզոն, Սամսոն և Պոլիս: Մեկնում է Բաթումից՝ չորեքշաբթի, 7/19 յուլիսի ՍԻՎԿԱՍԻ չորեքշաբթի, նաւապետ ԳԱՐԻԲԻ: Սե այսպէս շաբաթաւորաւոր, երկու շաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին ճաշից յետոյ: Բաթումից Պարիզ ուղղակի հարթակցութեան տոմսակներ սրվում են սովորականից պակաս գինով:

Ամիսը մի անգամ կանոնաւոր հարթակցութիւն Բաթումի և Անտիպոլիսի մէջ, ընդունելով ապրանքներ բոլոր հիւսիսային նաւահանգիստների համար:
 Ապրանքների և ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակաւորներին՝

ԲԱԹՈՒՄԻՄ—պ. Վիկտոր ԳԱՐԻՍԻՆ, Նաբէրէժնայա: ԹԻՖԼԻՍԻՄ—պ. Օ. Գ. Բարեկենդանեանին, Սիւնի փող. Թօշախարակովի և Մայսուրաձի բարձրաստար: ԲԱԳՈՒ—Եղբ. Վ. և Ի. Մուրժաֆեաններին, Նաբերեժնայա փողոց, տուն Կրասիլնիկովի, № 27: ՆՕՎՂՐՕՍՍԻՑՍԿ—պ. Մեխիտոր Հերշերոզդերին: (Ե. Տ. Ն.) 13—20

ՍՏԱՒՐՈՊՈԼԻ ՀԱՅՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
 Հ Ա Ր Կ Ա Ւ Ո Ր Է

ցէնը ունեցող հայոց լեզուի ուսուցիչ, ուժիկը 500 Ր. և բնակարան: Երգեցողութեան դասերը յանձնառնողին առանձին վարձատրութիւն: Ծանկացողները հարկաւոր տեղեկութիւններով դիմելու են. Ставропольск. губ. Г. М. Аладжалову. 2—5

ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ, Հ. ԿԵԱՆՋՈՒՆՅԵԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.
 Բ Ա Գ Ո Ւ
 ՆՐԱ ԲՆԺԱՆՍՈՒՆԲԸ ԲԻՐԻ-ՋԵՅԲԱԹՈՒՄ
 Ս կ ս ե լ է ի ր գ ո Ր ծ ու Ն է ու լ թ ի լ ը ը ը,
 Ը Ն Գ Ո Ւ Ն Ո Ւ Մ Է Պ Ա Տ Ո Ւ Է Ր Ն Ե Ր

ամեն սխտմի մեքենաների և գործիքների, մասնաւորապէս հորեր փորելու և նաւթ բացելու համար՝ չողէկաթանների, թորիչների, թուջէ դանազան ձուլուածքների՝ մինչև 1000 պուլի, զանազան պղնձէ ձուլուածքների և այլն և այլն: Գործարանի պահեստում կարելի է գտնել միջոցաւոր համար հարկաւոր գործիքներ:
 Գործարանի Բիրի-Ջէյրաթի բաժանմունքը յանձն է առնում հորեր փորել կապալով Բիրի-Ջէյրաթում:
 Պատուէրների համար դիմել՝ քաղաքի գրասենեակը (Старо-Политенская, տուն Արաֆեյովի, տէլեֆոն № 749), գործարան. տէլեֆոն № 54, կամ Բիրի-Ջէյրաթի բաժանմունքը՝ տէլեֆոն № 451. (Ե. Տ. Ն.)